

Motion till riksdagen 2005/06:Kr39

av **Gunilla Tjernberg m.fl. (kd)**
med anledning av prop. 2005/06:192

Lära, växa, förändra – Regeringens folkbildningsproposition

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att bevara folkbildningens särart.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att staten skall stödja folkbildningen på ett övergripande plan.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om resursfördelningen inom folkbildningen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att statens stöd till folkbildningen skall bidra till att dess organisationer medverkar till att människor med olika bakgrund får ökad förståelse för varandra så att utanförskap, segregering, konflikter och diskriminering motverkas.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att statens stöd till folkbildningen skall bidra till att dess organisationer kan vara en lokal och regional drivkraft för amatörkulturen.

Inledning

Under många år har människor i Sverige frivilligt samlats för att på sina egna villkor ta del av föreläsningar, delta i olika kulturprojekt, diskutera och studera tillsammans. Folkbildningen är en unik väg att främja den allmänna medborgerliga bildningen och demokratin. Syftet med folkbildningen är att göra det möjligt för alla människor att påverka sin livssituation och skapa ett engagemang för att delta i samhällsutvecklingen. Kristdemokraterna anser att detta engagemang som ofta kanaliseras genom folkbildning och folkrörelser har en ovärderlig betydelse såväl för enskilda människor som för samhället i stort. Stödet till folkbildningen är inte ett individuellt stöd, utan ett stöd till arrangörerna där den ideella drivkraften är stark. Genom folkbildningen får människor möjlighet att möta andra med liknande intressen och tillsammans

Fel! Okänt namn på

skapa en verksamhet som är utvecklande både för individen och samhället. Genom folkbildning kan människor mötas och utvecklas i en demokratisk tradition.

Utbildningssystemet är i någon mening objektivt. Det strävar mot att uppfylla de kunskapsmål som riksdag och regering lagt fast. Effektivitet och rationalitet har kommit att bli drivkrafter. Folkbildning har en mer subjektiv utgångspunkt, en ansats i individens intresse, i en mer nyfikenhetsinriktad bildning. Delar av folkbildningen har kommit att bli en del av en infrastruktur för vuxenutbildning. Vi är positiva till denna utveckling, samtidigt som vi anser att det är viktigt att folkbildningen behåller sin särart och värnar sina unika kännetecken.

Vi har tidigare under riksmötet utvecklat våra resonemang kring folkbildningen bland annat i vår riksdagsmotion *2005/06:Kr411 Folkbildning, folkrörelser och amatörkulturen (2005/06:kd436)*.

Allians för Sverige

Tillsammans med Moderaterna, Folkpartiet och Centerpartiet har Kristdemokraterna väckt en gemensam flerpartimotion med anledning av folkbildningspropositionen. I nio punkter riktar vi kritik mot regeringens förslag. Utöver den gemensamma motionen har Kristdemokraterna ytterligare punkter där vi menar att regeringen inte uppfyller våra ambitioner för det svenska folkbildningsväsendet.

Statens förhållande till folkbildning

Kristdemokraterna anser att det är en viktig uppgift för staten att stödja folkbildningen, samtidigt som folkbildningens oberoende och särart säkerställs. Staten ska stödja genom att sätta upp övergripande syften och ramar för verksamheten. Därefter måste det vara folkbildningens ansvar att finna vägar som kan uppnå dessa mål. SUFO 2 (Statens utvärdering av folkbildningen) har funnit att regeringen kompletterat det formella stödet med en informell styrning. Kristdemokraterna tillbakavisar en sådan utveckling. Folkbildningen behöver mer av övergripande direktiv för att få större möjligheter till egna initiativ.

Förändra resursfördelningen

Kristdemokraterna anser att fördelningen av stöden till studieförbunden måste ändras. I dag fördelas resurserna av Folkbildningsrådet som i sin tur utgörs av de studieförbund och folkhögskolor som redan får statligt stöd. En konsekvens av detta är att det finns en ovilja att släppa in nya aktörer eftersom det

innebär mindre resurser till befintliga studieförbund och folkhögskolor. Denna ovilja har bland annat drabbat det muslimska studieförbundet Ibn Rushd som ansökt om medel från Folkbildningsrådet.

Även trögheten i resursfördelningssystemet innebär ett problem eftersom det dröjer länge innan ett studieförbund som växer snabbt också får ett ökat ekonomiskt stöd, något som bland annat drabbat Sensus. Genom att statsanslaget baserar sig på volymen de senaste fyra åren, får folkbildningsorganisationer med krympande volym mer pengar och växande folkbildningsorganisationer mindre än de egentligen är berättigade till. När resurserna till folkbildningen minskar är det särskilt viktigt att det finns ett välfungerande resursfördelningssystem. Det är uppenbart att det nuvarande systemet inte uppfyller de krav som kan ställas och därför är det nödvändigt att förändringar genomförs. Kristdemokraterna anser att statsanslaget ska basera sig på en historisk treårsperiod som ett första steg. Detta bör ges regeringen till känna.

Folkhögskolorna

Totalt samlar folkhögskolorna runt 100 000 deltagare varje år och deras verksamhet är värd ett starkt stöd från samhället. De skapar möjligheter för människor att studera inom i stort sätt alla områden, vilket skiljer denna utbildningsform från den institutionella utbildningen. Folkhögskolorna har dessutom utarbetat goda möjligheter för funktionshindrade att få utbildning anpassad efter sina behov, och folkbildningens kunnande på detta område borde tas till vara bättre. Folkhögskolorna är en unik utbildningsform, vars roll inom det livslånga lärandet inte får underskattas. För många som har haft det svårt i den vanliga skolan har folkhögskolornas alternativa pedagogik och metodik inneburit en ny chans, ofta med goda resultat för den enskilde.

Integration

Regeringens förslag innebär ”att statens stöd till folkbildningen skall bidra till att dess organisationer medverkar till att människor med olika bakgrund *möts*, får ökad förståelse för varandra *och utbyter erfarenheter sinsemellan* så att utanförskap, segregering, konflikter och diskriminering motverkas”.

Kristdemokraterna anser att förslaget kan riskera att utarma folkbildningen. Det måste också finnas möjlighet att inom folkbildningen behandla t.ex. invandrargemensamma problem, att aktivt gå in i problemet att vara en person som har två identiteter, som måste förhålla sig till två normsystem, två kulturer m.m. Studieförbundet Sensus har t.ex. i samarbete med studieförbundet Ibn Rushd hållit studiecirklar på temat ”Att leva som muslim i Sverige”. Sådan verksamhet är av stort värde för den enskilde och hans eller hennes integrationsprocess. Kristdemokraterna anser att förordningsförslaget i stället bör vara ”att statens stöd till folkbildningen skall bidra till att dess organisationer medverkar till att människor med olika bakgrund får ökad förståelse för

Fel! Okänt namn på

varandra så att utanförskap, segregering, konflikter och diskriminering motverkas”.

Amatörkultur

Kulturpolitiken måste stödja och uppmuntra såväl till professionalitet och kulturellt yrkesengagemang som till amatörkultur och ideella insatser. Professionella kulturarbetare kan inte ersätta ideella insatser, lika lite som amatörer kan ersätta professionella konstutövare med lång skolning. Men amatörkulturen är en grogrund för professionalitet och den är ett uttryck för den enskilda människans behov av kulturell utlevelse som inte får underskattas. En nationell kulturpolitik måste därför sträva efter att ge konstnärer och kulturarbetare goda villkor att verka men måste också stärka den levande amatörkultur som finns i landet.

Folkbildningen är en av de viktigaste aktörerna för amatörkulturen i Sverige. Studieförbunden genomför årligen över 200 000 kulturprogram med flera miljoner deltagare. Eftersom en så stor del av kulturverksamheten sker inom folkbildningens ram är det viktigt att studieförbunden även på central nivå tar ett ansvar för amatörkulturen och sätter upp mål för verksamheten. På så sätt kan kvaliteten i verksamheten garanteras. I jämförelse med de stora studieförbunden har amatörkulturorganisationerna mycket små resurser. De har dock ett mycket stort kunnande inom amatörkulturverksamhet som studieförbunden bör ta till vara. Det bör finnas ett långtgående samarbete mellan de två för amatörkulturen så viktiga aktörerna och i det arbetet har studieförbunden ett stort ansvar. Det är glädjande att propositionen här går Kristdemokraterna till mötes.

Regeringens förslag är att statens stöd till folkbildningen ska bidra till att dess organisationer kan vara en lokal och regional drivkraft för den folkliga kulturen.

Samtidigt är regeringens bedömning att amatörkulturen spelar en central roll ur både ett delaktighets- och ett demokratiperspektiv. Samspelet med den professionella kulturen är av stor betydelse. För sin fortsatta utveckling behöver amatörkulturens centrala organisationer ett starkare statligt stöd. Kristdemokraterna noterar en skillnad i uttrycksätt, ”folklig kultur” och ”amatörkultur”, som sinsemellan har helt olika innebörd. En folklig kultur kan bedrivas av professionella kulturarbetare, vilket strider mot tanken att stödja amatörkulturen. Av det skälet anser Kristdemokraterna att statens stöd till folkbildningen i stället ska bidra till att dess organisationer kan vara en lokal och regional drivkraft för amatörkulturen.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 4 april 2006

Gunilla Tjernberg (kd)

Inger Davidson (kd)

Sven Brus (kd)

Kenneth Lantz (kd)

Torsten Lindström (kd)

Rosita Runegrund (kd)

Maria Larsson (kd)

Dan Kihlström (kd)

Ulrik Lindgren (kd)

Chatrine Pålsson (kd)

Olle Sandahl (kd)